

вони негативно впливають на розвиток конкурентного ринкового середовища, послаблюють позиції «чесних гравців» на ринку та, відповідно, знижують рівень їхньої економічної безпеки.

Перелік використаних джерел

1. Благоразумова О. В. Прояв недобросовісної конкуренції в сфері торгівлі. *Ефективна економіка*. 2016. № 6. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2016_6_19

2. Паризька конвенція про охорону промислової власності від 20.03.1883 р. – Консолідована версія. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_123

3. Пономарьов В. Д. Поняття недобросовісної конкуренції: питання визначення та характерні ознаки. *Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія : Юридичні науки*. 2015. № 2. С. 131–135.

4. Про захист від недобросовісної конкуренції: Закон України від 07.06.1996 №236/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236/96-%D0%B2%D1%80#Text>

Ростислав Луків

*студент магістратури юридичного факультету
Західноукраїнського національного університету*

Ольга Карапетян

*доцент кафедри кримінального права і процесу,
економічної безпеки та правоохоронної діяльності
Західноукраїнського національного університету*

БОРГОВА СКЛАДОВА ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ

Дослідження питання боргової складової фінансової безпеки в умовах підвищення ризиків, притаманних державному боргу та формування стратегічних пріоритетів дотримання боргової безпеки є актуальним та своєчасним.

Обсяг світового боргу оновив історичний максимум і зріс до 327% глобального ВВП за результатами 2017 року. І хоча частка заборгованості України у світовому боргу становить лише 0,04 %, однак високі фінансові ризики та економічна політика в умовах гібридної війни посилюють загрози фінансовій безпеці України [1].

На основі узагальнюючого аналізу сутності фінансової безпеки в науковій літературі за ключовими елементами та комплексом загроз,

розділяємо думку науковців щодо визначення фінансової безпеки держави як стану фінансової системи, який демонструє ступінь захищеності фінансовими ресурсами, достатніми для задоволення суспільних потреб та виконання існуючих зобов'язань, а також захищеність інтересів суб'єктів на усіх рівнях фінансових відносин від внутрішніх та зовнішніх загроз, а також забезпечує фінансові умови для стабільного соціально-економічного розвитку та її стійкість до фінансових шоків.

На основі систематизації теоретичних підходів до розуміння та сутнісного змісту фінансової безпеки держави виокремлено такі її основні риси:

- 1) стабільність та стійкість фінансової системи;
- 2) здатність до розширеного відтворення, розвиток фінансової системи;
- 3) захищеність національних інтересів у фінансовій сфері [2].

На сучасному етапі важливе місце у процесі розробки та реалізації економічної політики кожної держави займає забезпечення її фінансової безпеки, однією із складових якої є боргова безпека держави.

Боргова безпека держави – це рівень внутрішньої і зовнішньої державної заборгованості з урахуванням вартості її обслуговування та ефективності використання внутрішніх і зовнішніх запозичень та оптимального співвідношення між ними, достатній для вирішення нагальних соціально-економічних потреб, що не загрожує втратою суверенітету і руйнуванням вітчизняної фінансової системи.

Рівень боргової безпеки визначається такими факторами.

По-перше, ступінь боргової безпеки залежить від стану нормативно-правової бази, що регламентує формування та управління державним боргом, стратегію боргової політики країни.

По-друге, боргова безпека визначається загальним обсягом, структурою (за джерелами запозичень, видами валют, умовами емісії, погашення та обслуговування) боргових зобов'язань, а також графіком їх погашення.

По-третє, рівень боргової безпеки прямо залежить від стабільності параметрів монетарної політики та динаміки економічного зростання. Більше того, необхідність обслуговування зовнішнього боргу може бути обтяжливим фактором для збереження рівноваги платіжного балансу України та містить потенційну загрозу фінансовій безпеці держави.

По-четверте, боргова безпека визначається стабільністю політичного та економічного курсу країни [2].

Важливим етапом формування боргової безпеки є оцінка поточного стану державного боргу, який доречно проводити шляхом ідентифікації ризиків.

Боргова позиція України у період 2014-2017 років характеризувалася висхідною траєкторією індикаторів боргового навантаження та перевищенням гранично допустимих значень ключових індикаторів.

У 2017-2018 рр. відносні показники боргового навантаження України певною мірою покращилися, але не досягли економічно безпечного рівня. У відносному вимірі державний і гарантований державою борг на кінець 2013 року складав 38,4% ВВП, а в кінці 2015 – вже 79,1% ВВП. Максимального значення співвідношення державного боргу і ВВП було досягнуто в кінці 2016 року – 81% ВВП. З того часу, відносний показник боргового навантаження поступово знижувався – до 71,8% ВВП на кінець 2017 р. і до 68,8% на кінець березня 2018 року. Такі зміни були зумовлені ревальвацією реального обмінного курсу гривні. За результатами емпіричного дослідження ОЕСР граничний рівень державного боргу для країн з ринками, що формуються, складає 30-50 % ВВП, а для розвинутих країн – 70-90 % ВВП. В Україні фактичний обсяг державного боргу відносно ВВП перевищує ці гранично допустимі значення [3].

Відомо, що максимально допустиме значення співвідношення короткострокового зовнішнього боргу і міжнародних резервів, відповідно до критерію Грінспена, дорівнює 100%. В Україні даний показник у 2018 р. становив 248,4%, що вказує на потенційну нестійкість боргової позиції держави і приватного сектору, а також неадекватність офіційних валютних резервів цілям підтримки міжнародної ліквідності країни у випадку реверсу потоків капіталу [4].

У макроекономічному контексті небезпека високого боргового навантаження у державному секторі пов'язана з наступними факторами:

1) підвищенням ступеню економічної непевності і зменшенням у економіці приватних інвестицій, внаслідок дії ефекту витіснення, що пригнічує темпи економічного зростання країни;

2) виникненням необхідності генерування надлишку поточного рахунку платіжного балансу чи профіциту бюджету для обслуговування накопиченого боргу, що скорочує інвестиційний і споживчий попит в економіці;

3) втратою для уряду можливості проводити антициклічну фіскальну та монетарну політику, що позбавляє його інструментів

підтримки сукупного попиту в кризових умовах і збільшує таким чином тривалість/ глибину економічної кризи;

4) підвищенням ризиків рефінансування державного боргу: уряд раптово може втратити доступ до позичкового фінансування, що породжуватиме кризу ліквідності і генеруватиме кризові імпульси для економіки;

5) посиленням вразливості економіки до впливу зовнішніх шоків з боку змін відсоткових ставок, цін на експортовані товари, попиту в країнах-партнерах, які можуть стати причиною дефолту.

Перелік використаних джерел

1. Статистична інформація щодо динаміки макроекономічних показників України. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://www.bank.gov.ua/control/uk/index> (дата звернення: 09.12.2019).

2. Карапетян О.М. Макроекономічні ефекти та соціально-економічні наслідки акумуляції зовнішніх боргових зобов'язань держави. Світ фінансів. ТНЕУ, 2014. Випуск 1 С. 153-161.

3. Статистична інформація щодо боргу України. Офіційний сайт Міністерства фінансів. URL: <http://www.minfin.gov.ua/news/borg/statistichna-informacija-schodo-borgu> (дата звернення: 09.12.2019).

4. Миронов В. Фінансова безпека як складова економічної безпеки України URL: <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/1256> (дата звернення: 19.04.2020).

5. Про національну безпеку України: Закон України від 8 липня 2018 року №8068: Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/964-15> (дата звернення: 03.06.2019).

Христина Маланчук

*студентка магістратури юридичного факультету
Західноукраїнського національного університету*

ПРИВАТИЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОГО МАЙНА У БЕЗПЕКОЗНАВЧОМУ ВИМІРІ

В умовах перехідної економіки приватизація виступає як багатоваріантний процес, якому властивий альтернативний характер з точки зору можливих соціально-економічних наслідків. Суперечливість поставлених перед нею цілей і завдань, недооцінка механізму впливу на національну економіку конкретних способів та інструментів перерозподілу власності в процесі приватизації